

05 / 2026

N° 53

RAJNY
KULTURY

maj

ISSN 2720-2259

Teraz to moje miasto

Piotr Steczek

TYCHY ✓ DOBRE MIEJSCE

75 lat miasta
TYCHY

weź mnie ze sobą!

BEZPŁATNY tyski miesięcznik kulturalny

Słowem wstępu

Życie pisze czasem scenariusze tak absurdalnie tragiczne, że pasowałyby do telenoweli. Gdy zasiadłam do pisania tego tekstu, z ekranu wysypała się lawina powiadomień z nazwiskiem Łukasza Litewki. Młody, piękny duchem i ciałem człowiek jedzie na rowerze leśną drogą. Wokół wiosna. A on ginie nagle, staranowany przez samochód...

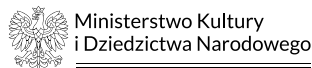
Łukasz Litewka potrafił uwolnić, nie tylko w Sosnowcu, z którego pochodził, ale i w całym kraju, pewien rodzaj społecznej energii, która od czasu do czasu daje o sobie znać i była dość mocno widoczna m.in. w 2022 roku, gdy wszyscy (albo prawie), oburzeni napaścią Rosji na Ukrainę, byliśmy gotowi bez dyskusji udzielić wszelkiej niezbędnej pomocy sąsiadom. Od czasu do czasu przypominamy sobie, że jesteśmy dobrzy i chcemy czynić dobro – tak po prostu. Litewka umiał sprawiać, że ludzie przypominali sobie o tym częściej i byli gotowi nie zważać nawet na partyjne barwy.

Z taką gorzką refleksją zapraszam na majowe wydarzenia, w których rozkwita jednak nieco nadziei na to, że wyjątkowi ludzie pozostawiają po sobie dzieła, które są kontynuowane. W roku jubileuszowym miasto wraca do idei Tyskich Seminariów Majowych, które zapoczątkował w 1992 roku prof. Marek S. Szczepański jako spotkania samorządowców i naukowców. To wtedy rodziły się pomysły m.in. powołania Okręgowej Izby Przemysłowo-Handlowej, czy wydania nowej monografii miasta. Bez wątplenia Tychom należy się fachowa diagnoza potrzeb i merytoryczna dyskusja o rozwoju. Spuścizna profesora Szczepańskiego warta jest kontynuowania.

Polecam też przygotowaną przez Muzeum Miejskie wystawę, która spróbuje kompleksowo opowiedzieć historię miasta – a przynajmniej okresu, w którym Tychy faktycznie miastem już były. Na kolejnych stronach tego numeru zachęcamy do jej obejrzenia.

Sylwia Witman

Wydawca: Miejskie Centrum Kultury w Tychach, ul. Bohaterów Warszawy 26, 43-100 Tychy, tel. 32 438 20 61, e-mail: redakcja@mck.tychy.pl **Redaktor naczelna:** Sylwia Witman, e-mail: ramykultury@kultura.tychy.pl **Zespół:** Daria Gawrońska, Agnieszka Lakner, Małgorzata Król, Anna Mrówczyńska, Justyna Stolfik-Binda, Wojciech Wiczorek **Korekta:** Agnieszka Tabor **Layout:** Aleksandra Krupa i Bartek Witański Blank Studio, Marcin Kasperek KlarStudio **Skład i łamanie:** Marcin Kasperek KlarStudio **Druk:** Drukarnia AAPrint, Mikołów **Nakład:** 3000 egz. **Foto na okładce:** archiwum Piotra Steczka

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu
Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego

**MIEJSKIE CENTRUM
KULTURY W TYCHACH**
ul. Bohaterów Warszawy 26
43-100 Tychy
32 438 20 61
kultura.tychy.pl

**AUKSO –
ORKIESTRA KAMERALNA
MIASTA TYCHY**
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16
43-100 Tychy
32 479 19 50
aukso.pl

**MUZEUM MIEJSKIE
W TYCHACH**
Pl. Wolności 1
43-100 Tychy
32 327 18 20
muzeum.tychy.pl

TEATR MAŁY W TYCHACH
ul. ks. kard. A. Hłonda 1
43-100 Tychy
32 227 20 67
teatrmaly.tychy.pl

**MIEJSKA BIBLIOTEKA
PUBLICZNA W TYCHACH**
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16
43-100 Tychy
32 227 04 54
mbp.tychy.pl

Seminarium majowe

NIE PRZEGAP

W Mediatece odbędzie się I Tyskie Seminarium Majowe – edycja nowa im. prof. Marka S. Szczepańskiego 75 lat nadania praw miejskich. Tychy – przeszłość, teraźniejszość, przyszłość.

Tyskie Seminarium Majowe zainicjowane w 1992 roku przez prof. Marka S. Szczepańskiego – wybitnego socjologa, honorowego obywatela Tychów i patrona tegorocznej edycji – przez lata były platformą wymiany myśli o mieście. Gromadziły przedstawicieli różnych środowisk i pozwalały spojrzeć na Tychy z kilku perspektyw. Ostatnie XVIII Seminarium Majowe, poświęcone przestrzeniom publicznym oraz centrum miasta, odbyło się w 2009 roku.

Dzisiaj, w roku siedemdziesięciopięciolecia nadania Tychom praw miejskich, formuła powraca. W tym roku prof. Szczepański obchodziłby 70. rocznicę urodzin. Seminarium to powrót do rozmowy, która, jak pokazały wcześniejsze edycje, nie kończyła się na diagnozach. To właśnie podczas tych spotkań pojawiały się pomysły, które przekładały się na konkretne działania i decyzje dotyczące rozwoju miasta, jak na przykład utworzenie szkoły wyższej, Podstrefy KSSE czy powołania Muzeum Miejskiego.

Program tegorocznej edycji skupia się na trzech obszarach: społeczności, przestrzeni i gospodarce. Wystąpienia dotyczyć będą przemian tyskiej wspólnoty – od miasta budowanego przez ludzi przyjezdnych do „dumnych Tyszan”. Pojawi się też temat przestrzeni – drogi od projektu urbanistycznego do miasta, w którym dobrze żyje się na co dzień. Trzecim wątkiem będzie gospodarka, widziana w szerszej perspektywie – od historycznych fundamentów po współczesne kierunki rozwoju.

Wystąpią: dr hab. Grzegorz Gawron, dr hab. Krzysztof Bierwiaczonek oraz dr hab. Rafał Żelazny. W panelu dyskusyjnym z udziałem Prezydenta Miasta Tychy Macieja Gramatyki udział wezmą przedstawiciele środowisk naukowych i eksperckich.

„Pomnika swego nie zbuduję miastem” – pisał Kazimierz Wejchert, ale i samo miasto nie jest przecież pomnikiem – trwałym, niezmiennym, danym raz na zawsze. Zmienia się razem z tymi, którzy w nim żyją i je współtworzą. Dlatego warto do niego wracać z kolejnymi pytaniami. To one uruchamiają dyskusję i prowadzą do konkretnych decyzji oraz zmian, dzięki którym Tychy pozostają dobrym miejscem do życia.

Marcin Stachoń

Wózek dziecięcy, ze zbiorów Działu Etnologii Muzeum Miejskiego w Tychach, fot. Artur Pławski

Opowiedzmy sobie miasto

POLECAMY

75. rocznica nadania Tychom praw miejskich jest okazją, by spojrzeć na najnowszą historię naszego miasta z różnych perspektyw.

Podjęto się tego Muzeum Miejskie – a właściwie podjęto próbę zsyntezowania wielu różnych opowieści o mieście, które pojawiały się w przestrzeni publicznej przez ostatnie trzy ćwierćwiecza. Wkrótce wernisaż wystawy, zapowiada się bardzo ciekawie.

Ekspozycja, którą będzie można oglądać w Starym Magistracie (Plac Wolności 1), koncentruje się wokół medialnych, kulturowych, a nawet popkulturowych narracji, które na przestrzeni lat opowiadały o Tychach. „Muzeum Miejskie nie ma jak dotąd wystawy stałej, dlatego też ta wystawa, chociaż czasowa, to dla nas szansa przedstawienia historii miasta w pigułce. Będzie to coś, co przekrojowo opowiada o historii tego miejsca” – mówi Kamil Hajduk, członek zespołu kuratorskiego, na co dzień odpowiedzialny za Tyską Galerię Sportu.

„Nie będzie to klasyczna wystawa historyczna, chociaż chronologia została zachowana – dodaje Agata Berger-Połomska z Działu Historii Miasta. – Motywem przewodnim będą hasła, którymi bardzo często Tychy były określane. Te hasła funkcjonowały wśród mieszkańców i budowały obraz miasta. Sięgamy przy tym do współczesności, do hasła *Tychy dobre miejsce*. Czasem się z tymi hasłami zgadzamy, czasem nie. Podejmujemy próby odczarowania niektórych z nich. Opowiadamy też o pewnych istotnych aspektach, do których odnoszą się te hasła, jak chociażby aspekt sportowy, czy młodego miasta – miasta dzieci. Chcemy też przy

tej okazji poruszyć temat wywłaszczeń, wokół których emocje wciąż są bardzo silne, ale wydaje mi się, że jako społeczność dojrzelismy już do tego, by otwarcie o nich opowiadać”.

„Mamy naprawdę bardzo szeroki przekrój eksponatów – mówi Jakub Skucha z Działu Etnologii. – Od dokumentów i planów urbanistycznych po rzeczy bardziej ulotne, jak na przykład piosenka o Tychach odtwarzana z winylu, pamiątki, medale, zabawki dziecięce. Mamy do dyspozycji niewielką przestrzeń, ale staramy się pokazać temat dość przekrojowo”.

Na wystawie zostaną pokazane pamiątki rodzinne, dzieła sztuki (m.in. prace Ireneusza Batora), fotografie (prace Zygmunta Kubskiego, Tadeusza Kluby, czy Grzegorza Krzysztofika), wycinki prasowe oraz archiwalia związane z działalnością Miastoprojektu Nowe Tychy oraz Kombinat Budownictwa Ogólnego GOP Południe – Tychy. Odwiedzając wystawę, będziemy mogli zadać sobie pytanie: jakie było i jest miasto Tychy? Jego historia jest oczywiście dłuższa niż ostatnie siedemdziesiąt pięć lat, ale to właśnie od lat 50. ubiegłego wieku rozpoczęły się procesy, które ukształtowały miasto takie, jakim znamy dzisiaj. Było to bezpośrednio związane z decyzją Prezydium Rządu o rozbudowie miejscowości i uczynieniu z niej eksperymentalnego, socjalistycznego, miasta-satelity. Idea tzw. deglomracji Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego była całkiem słuszną; zakładała stworzenie dla pracowników zakładów przemysłowych dogodnego miejsca do życia, zielonego i spokojnego, oddalonego od dymiących kominów. Nowe miasto miało być też manifestem i pokazywać przewagę koncepcji socjalistycznych nad „kapitalistyczną spuścizną urbanistyczną i architektoniczną” – jak pisał w 1952 roku inż. Romuald Pieńkowski, główny projektant planu deglomracji GOP.

Dzisiaj możemy zmierzyć się z pytaniem, co rzeczywiście zawdzięczamy decyzjom władz z tamtego okresu, a co okazało się jedynie ideą – pustym hasłem. Możemy też zastanowić się, jak sami mierzymy się z tą spuścizną – jak wykorzystujemy jej potencjał, na ile korygujemy to, co się nie sprawdziło bądź już się nie sprawdza. Wystawa ma prowokować do stawiania pytań, a twórcy wręcz zachęcają, by dołożyć do niej element od siebie: kilka zdań, wiersz, rysunek. „Jesteśmy ciekawi, w jaką ułożą się całość” – mówią kuratorzy.

Sylwia Witman

Tym właśnie żyję – gram

ROZMOWA Z PIOTREM STECZKIEM

Piotr Steczek – kompozytor, aranżer, multiinstrumentalista, absolwent Akademii Muzycznej w Katowicach, wieloletni skrzypek AUKSO Orkiestry Kameralnej Miasta Tychy, a od kilku lat w pełni samodzielny muzyk – jest twórcą kompozycji powstającej z okazji jubileuszu siedemdziesięciolecia Tychów.

Piotr Steczek współpracował z najbardziej znaczącymi postaciami polskiej sceny muzycznej. Z sukcesami był angażowany do wielu ambitnych przedsięwzięć, nie tylko w obszarze muzyki klasycznej. Jest autorem licznych projektów, m.in. *Chopin Odyssey*. Wraz z bratem Pawłem współtworzy duet STECHEK oraz zespół MEDULLA z wydaną przez Polskie Radio płytą *Thrills*. Od wielu lat fascynuje się muzyką z różnych stron świata i kolekcjonuje oryginalne instrumenty etniczne, na których gra. Gra także na sześciociostrunowych skrzypkach elektrycznych. Jako dyrygent i solista – skrzypek i multiinstrumentalista – z własnymi kompozycjami regularnie występuje z orkiestrami filharmonicznymi w salach koncertowych w Polsce i Europie. Występuje również z rodziną – żoną Aleksandrą i dziećmi, Hanną i Łukaszem, tworząc autorski program *Muzyczna podróż dookoła świata*.

Pewnie masz bliską sobie definicję muzyki, taką na własny użytek, osobistą.

Odpowiem możliwie najkrócej. Muzyka jest dla mnie czymś, bez czego nie potrafiłbym już żyć.

A czy w ogóle próbowałeś kiedyś? Miałeś okresy ciszy, tej świadomej, kiedy nic istotnego się w Twoim muzycznym życiu po prostu nie działo? Kiedy od muzyki odpoczywałeś.

Jakby się tak zastanowić – to nie... Od siódmego roku życia muzyka jest stale we mnie obecna. Od wtedy zacząłem się kształcić, a jeszcze wcześniej po prostu jej słuchałem. Przesiąkałem nią organicznie, stale, od dziecka.

Musisz pochodzić więc z muzycznego domu.

Zgadza się. Mój tata wywodził się ze wsi położonej pod Mszaną Górą – gra na harmonijce ustnej, często więc go słuchałem... W domu w ogóle było pełno muzyki, dziadek grał na skrzypkach, ciągłe śpiewy, góralska rodzina, to i góralska muzyka, tradycje. W takim klimacie dorastałem. Nikt jednak nie był tam zawodowym muzykiem, ale wystarczyło, by mnie naznaczyć. Starszy brat Paweł również był i jest ogromnym inicjatorem mojego wzrastania w tej sztuce. Jestem muzykiem całym sercem.

I od lat miastowym już chłopakiem, Tyszaninem. Czy czujesz jeszcze, gdzieś pod skórą, własne pochodzenie, rodzinny dom, muzykę sprzed lat?

Czuję naturalny związek z muzyką rdzenną, tą niewykonywaną w sposób zawodowy. To ciekawe, bo ja pomimo zdobytego już później dość

dobrego wykształcenia do dzisiaj podchodzę do muzyki właśnie w sposób rdzenny, trochę pierwotny. Poszukuję naturalności.

Edukacja muzyczna jest dla naturalności jakimś zagrożeniem?

Szkoła muzyczna oczywiście rozwija, ale mocno też ukierunkowuje, a system szkolnictwa wkłada człowieka w ramy i jednocześnie bardzo często zabiera mu, jakże cenną, naturalność. I stąd pewnie moje osobiste wnioski, że najprzyjemniejsze dla mnie kontakty muzyczne nawiązywałem z osobami bez skończonych szkół muzycznych, samorodnymi talentami, niezależnie od gatunku.

Czy jedną z takich osób był na twojej drodze Sebastian Riedel? Tyszanin, syn legendarnego Ryszarda. Swego czasu stworzyłeś z Sebastianem znakomicie odebrany projekt *Radio Sessions*, w którym udział wzięli między innymi Marek Raduli, Dariusz Kozakiewicz, czy Jerzy Styczyński. Trzon to jednak ty i Sebastian. Sebastian nie czyta nut, ale jego muzykalności nie można właściwie niczego zarzucić.

Tak, to znakomity przykład. Sebastian jest właśnie kimś takim, absolutnie ważną postacią w moim muzycznym życiu. Poczułem z nim wspólnego ducha, artystyczną łączność. Cenię jego wycucie muzyki, świetnie się rozumiemy. Jestem przekonany, że Bastek swój kunszt osiągnął właśnie dzięki temu, że jako młody chłopak wsłuchał się w to, co grało mu w sercu. Mam wrażenie, że w czasie naszej współpracy obaj od siebie się czegoś nauczyliśmy, bo ja na pewno. Zawsze czułem z Sebastianem pewną bliskość, także ze względu na fakt, że tworzymy w jednym mieście i kiedyś nasze drogi po prostu musiały się przeciąć.

I tutaj pojawiają się Tychy. To teraz i Twoje miasto, w którym mieszkasz i tworzysz.

Cała moja młodzięcza świadomość tutaj się kształtowała, dorosłem w tym mieście. Tutaj wreszcie założyłem rodzinę, moją żoną jest Ola – wiolonczelistka Orkiestry AUKSO. Bo ja właściwie przyjechałem do Tychów za Orkiestrą, a stało się tak, że dzięki AUKSO ułożyłem tutaj całe swoje życie...

AUKSO jest Orkiestrą bardzo ważną dla miasta – i jak wspominałeś – także dla Ciebie. Byłeś przy jej powstawaniu.

Współtworzyłem ją od pierwszego roku studiów. Zawsze inspirowała mnie osoba Maestro Marka Mosia i chciałem być właśnie blisko niego. Studiowałem u niego i móc współpracować z tak wybitną postacią. To była długa droga, nie wszystko się z początku udawało, ale dopiąłem swego i dostałem się do jego Orkiestry. Dla kogoś, kto wywodził się z małej miejscowości, przyjechanie na Śląsk niesamowicie otwierało możliwości, poszerzyło horyzonty, zmieniało myślenie. I ja taką drogę przeszedłem. Kiedy wspomnę, w co trudno może dzisiaj uwierzyć, że do piętnastego roku życia ja nawet nie słyszałem tak dobrej orkiestry na żywo, a później szybko wszystko się potoczyło i sam w takiej grałem, to jest to niezwykle. Tychy dały mi szansę na rozwój, stały się moim miastem, w którym się zrealizowałem.

Tychy potrzebowały AUKSO. AUKSO potrzebowało Tychów. Idealny układ...

To z pewnością zadziało w dwie strony. Orkiestra dała miastu renomę, a miasto wzięło Orkiestrę pod swoje skrzydła, gwarantując jej byt. Od początku liczyła się jakość. Marek Moś był tą siłą, która przyciągała najlepszych. Byliśmy zafascynowani nim, szliśmy za nim jak w dym. Jego osobowość to sprawiła.

I z Tychów wyjechaliście w wielki świat, dosłownie.

Już wkrótce reprezentowaliśmy Polskę, jej kulturę, ale i miasto Tychy na całym globie. Przygoda, ale i konkretna doceniana przez znawców tematu praca. Czuliśmy, że robimy coś ważnego, że się nas docenia i to nas

Foto: Magdalena Borucka

nobilitowało. Dzisiaj, kiedy nie gram już z AUKSO na stałe, te wspomnienia wciąż do mnie wracają.

Wspomniałeś o rodzinie, którą założyłeś w Tychach. Dzisiaj, kiedy Wasze dzieci są już właściwie dorosłe, koncertujecie też wspólnie. Jest w tym siła, kiedy stajecie w komplecie na scenie. Hania gra na skrzypcach, a Łukasz na trąbce.

Znów odniosę się do tej naturalności, której szukam w życiu. Bo to właśnie jest dla mnie naturalne, że jest przy mnie obecnie na scenie rodzina i wspólnie się realizujemy. Cieszymy się muzyką, razem spędzonym czasem. Muzyka jest spoiwem, które trzyma nas blisko.

Dzieci czuły presję, czy wybrały taką drogę naturalnie?

Nigdy ich nie programowałem, nie narzucałem im niczego. Oczywiście nie zawsze jestem ich najlepszym kumplem, bo jestem też wymagający, ale wszystko to – jak wspomniałem – dzieje się naturalnie. Mają talent i zależy mi, żeby go rozwinęły, więc codzienna praca jest ważna. Choć równie mocno cieszę się, że mają też swój charakter, że potrafią się zbuntować...

Artysta powinien się buntować, to naturalne.

Tak, zgadzam się. W życiu, poza kulturą osobistą, trzeba mieć też ten pazur, iskrzyć.

Miasto cię przyjęło, o tym rozmawialiśmy. A teraz sam jesteś twórcą kompozycji powstającej, by celebrować siedemdziesięciopięcioletnie Tychów.

Tak się to potoczyło, że została ze mną nawiązana współpraca. Zastanawiałem się nad tym, jak do tego podejść, by kompozycja miała swój zamysł i sens. Pomyślałem, że trzeba oprzeć się nad tym, co w każdym mieście, nieważne czy z dłuższą, czy krótszą historią – bo Tychy akurat obiektywnie postrzegam jako miasto młode – jest najważniejsze, a więc ludzie. To ludzie tworzą historię i na ich emocjach, tych najważniejszych, starałem się bazować w komponowaniu. Tematyka filmu, który

powstaje jednocześnie z muzyką, opisuje właśnie historię ludzi, ich życiorysy w kontekście tkanki miasta. To współgra i ma sens. Poszedłem tą drogą.

Sam jesteś tego przykładem. Też wrosłeś w miejską tkankę, tworzysz ją aktywnie. Miasto to w ogóle jest fascynujący twór, różnorodny. I Ty to dostrzegasz.

Dokładnie. Właśnie dzięki ludziom. To inspirujące. Moja muzyka w tym przypadku też jest różnorodna – i co dla mnie najważniejsze – oparta na brzmieniu właśnie Orkiestry AUKSO, co od początku było moim założeniem.

Postrzegasz to zadanie w kategorii wyzwań?

Też, na pewno. Komponowanie każdej muzyki jest wyzwaniem, zwłaszcza kiedy wieńczy je nagranie, bo na koncertach to można jeszcze poimprowizować, a tutaj znasz moment końca tej pracy i wiesz, że nie ma później miejsca na poprawki. Czeką nas już właściwie tylko celebrowanie. Wspólna, całego miasta. Tak to czuję.

A czy w codziennym życiu improwizujesz?

Improwizuję. Właściwie trzeba sobie zadać pytanie: czym jest ta improwizacja? W moim przekonaniu jest to jak mówienie prosto z serca i tak samo jest z dźwiękami – to opowiadanie pewnej historii na zadany temat po to, by zainteresować odbiorcę. Tego można się nauczyć, choć wiadomo – jeden ma większy polot, ktoś inny mniejszy, ale mechanizm improwizacji jest ten sam. Nie kalkulujesz.

Czyli muzyka, w Twoim przypadku, jest naprawdę bliska Twojemu życiu.

Oczywiście. Jestem o tym przekonany. Tak właśnie żyję. Tak gram.

rozmawiał Marcin Sitko

Teatr Mały, Tychy, lata 60. XX w.
fot. Zygmunt Kubski, zbiory Muzeum Miejskiego w Tychach

Od Fołtasiówny po Hamleta

KULTURA W DOBRYM MIEJSCU OD 75 LAT

Jest tylko kilkanaście lat młodszy od miasta, w ubiegłym roku obchodził jubileusz sześćdziesięciolecia i coraz mniej jest osób, którzy pamiętają miasto bez tego charakterystycznego budynku leżącego na granicy Starych i Nowych Tychów.

Gdy istniały już pierwsze powojenne osiedla, Tychy stawały się miastem coraz ludniejszym, a w planach była budowa kolejnych bloków, postanowiono, że poza zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych trzeba też stworzyć Tyszanom miejsce, gdzie będą mogli realizować rosnące z czasem zapotrzebowanie na wydarzenia kulturalne. To legło u podstaw decyzji o budowie na początku lat 60. obiektu ze sceną, widownią i klimatyczną kawiarnią, nazwanego Teatrem Małym.

Budowę, według nowoczesnego na tamte czasy projektu architekta Wacława Jaciowa, rozpoczęto w 1962 roku, by 17 stycznia 1965 roku zaprosić Tyszan na inauguracyjny spektakl *Mąż Fołtasiówny* Jerzego Jurandota i Władysława Szpilmana, z którym do nowej placówki przyjechali aktorzy Teatru Polskiego z Bielska-Białej. Pieczę nad „Małym” objęła Kopalnia Ziemowit, by po kilku latach stał się on Zakładowym Domem Kultury nowo wybudowanej Fabryki Samochodów Małolitrażowych.

Z dekadą lat 70. kojarzą się głównie dwa nazwiska: kierownika ZDK Ryszarda Dziubka oraz Zbigniewa Skorka. Ten pierwszy dbał o bieżące

administrowanie placówką, drugi zaś rozwijał raczkujący wtedy nieprofesjonalny ruch teatralny, w 1974 roku utworzył Amatorski Teatr Ruchu i Pantomimy „Migreska” i prowadził go przez kolejne kilka dekad. W tym czasie (konkretnie w 1973 roku) urodziły się też Tyskie Spotkania Teatralne, będące przeglądem najciekawszych spektakli amatorskich z terenu ówczesnego województwa katowickiego, później wzbogacone o prezentacje teatrów polonijnych.

Po przemianach ustrojowych w Polsce z początkiem lat 90. Teatr Mały przeszedł pod skrzydła Miasta, by z czasem stać się samorządową instytucją kultury, przez osiemnaście lat kierowaną przez dyrektora Tomasza Kordona, a po nim przez trzyletnie kadencje: Andrzeja Marię Marczewskiego (2013–2016) i Dorotę Pociask-Frącek (2016–2019). Od września 2019 roku dyrektorem placówki jest Paweł Drzewiecki. Dzięki jego pomysłom i pracy „Mały” znowu nabrał wiatru w żagle. Oprócz kontynuowania Tyskich Spotkań Teatralnych Paweł Drzewiecki „ściągnął” do teatru realizowane wcześniej w Miejskim Centrum Kultury festiwal monodramu MoTyF i Festiwal Słowa LOGOS Fest.

W ostatnim czasie Teatr Mały stał się także producentem i współproducentem spektakli dla dzieci i młodzieży oraz w pełni profesjonalnych spektakli, do których zapraszani są uznani aktorzy i reżyserzy. Ostatnim przykładem jest znakomite przedstawienie *Hamlet vs Makbet*, premiera odbyła się na tyskiej scenie w kwietniu tego roku.

Wojciech Wieczorek

Foto: Artur Pławski

Fascynujący Śląsk

ROZMOWY W RAMACH KULTURY

Konkurs *Silesia Incognita* wymyślił Marcin Melon, dziś znany publicysta, pisarz i regionalista, a wówczas młody nauczyciel, pasjonat, który chciał wzbudzić u uczniów fascynację wiedzą o Śląsku. W przeddzień 10. edycji konkursu zapytaliśmy go, czy udało się osiągnąć zamierzony cel.

Jak dziś wygląda edukacja regionalna na Śląsku? Czy udało się ją „atrakcyjnie opakować”? Czy u uczestników i finalistów konkursu *Silesia Incognita* widzi Pan fascynację tematem?

Tak, to jest najfajniejsze i motywuje nas do pracy. Z roku na rok coraz więcej drużyn odkrywa jakieś najbliższe im lokalne aspekty śląskości, o których potrafią opowiadać bez końca. Widać, że oni będą za kilka lat świadomymi gospodarzami swojej gminy i swojego regionu, nawet jeśli nie będą się tym zajmować zawodowo. Pytanie o kondycję ogólną edukacji regionalnej nie jest już tak oczywiste. Oczywiście, jest ona w zupełnie innym miejscu, niż była przed dekadą, choćby z uwagi na naturalną wymianę kadr nauczycieli-regionalistów. Ci młodszy patrzą na Śląsk inaczej, dziś nie słyszy się już o „gwarze” i coraz rzadziej regionalizm utożsamiany jest z folklorem. Natomiast problemy pozostają. Szkolne życie jest coraz szybsze i często na ten regionalizm brakuje czasu i miejsca. Ogromną szansą, którą straciliśmy, a raczej którą nam odebrano, byłoby nadanie językowi śląskiemu statusu języka regionalnego, co umożliwiłoby kompleksowe nauczanie, nie tylko tego języka, lecz również kultury i historii regionu.

Sam konkurs bardzo się rozwinął. Od początku w jego organizację angażowało się Muzeum Miejskie, więc poziom merytoryczny był i jest wysoki. Z czasem pojawił się patronat europośła Łukasza Kohuta i wyjazdy do Brukseli dla laureatów. Czy jubileuszowa edycja przyniesie jakieś nowości?

Wspomnijmy, że przed Łukaszem Kohutem naszym pierwszym patronem honorowym był nieodżałowany Marek Plura. Konkurs nigdy nie był łatwy, to właściwie jedyny zarzut, że zadania są trudne, ale z drugiej strony, jeśli szkoła rzetelnie podchodzi do nauczania o Śląsku, to uczniowie nie mają raczej z nimi problemów. Nowości będą, bo są zawsze, ale będzie także coś wyjątkowego z uwagi na dziesiąte urodziny. Czy będzie trudniej, czy łatwiej? Cóż, niektórzy z naszych ekspertów poszaleli z pytaniami, ale uczestników mogę uspokoić: dobra zabawa i przyjazna atmosfera są gwarantowane.

Śląskość wydaje się bardzo dobrze pasować do tego europejskiego kontekstu. Czy nie sądzi Pan, że o tożsamości regionalnej łatwiej czasem rozmawiać na szczeblu europejskim niż państwowym?

Dowodem na to może być słynny monodram *Mianujōm mie Hanka*, który bez problemu wystawiono w Parlamencie Europejskim, podczas gdy polski Sejm, jeszcze za czasów poprzednich rządów, wzbraniał się przed wystawieniem w nim tej sztuki. Ja bardzo bym chciał, byśmy wreszcie wyszli poza pojmowanie śląskości wyłącznie w odniesieniu do polskości. Bo niezależnie od tego, czy mówimy o śląskości jako elemencie tej polskości, czy, wręcz przeciwnie, jako jej zaprzeczeniu, cały czas obracamy się w tym samym zaklętym kręgu. A przecież Śląsk to kraina o tysiącletniej kulturze i historii, wyjątkowej w skali całej Europy, która, o czym przekonałem się wielokrotnie, fascynuje Europejczyków. To przepychanie się z Polską o to, czy należy nam się jej szacunek, jest strasznie męczące, chociaż niestety konieczne, bo to w Polsce płacimy nasze podatki i to jedyny kraj, który może dać nam prawo do kompleksowego zadbania o naszą tożsamość.

Ilu uczestników zgłosiło się do tej edycji, ilu zmierzy się w finale?

Tym razem w finale w szranki stanie dwadzieścia osiem dwuosobowych zespołów z całego Śląska. Tematyka prezentacji, które zapewniły im miejsce w finale, jest przeróżna, od klusek śląskich po twórczość Romana Kostrzewskiego.

Finał 10. edycji Wojewódzkiego Konkursu Wiedzy o Regionie *Silesia Incognita* odbędzie się 16 maja w Tyskiej Galerii Sportu. W konkursie biorą udział dwuosobowe drużyny – uczniowie starszych klas szkół podstawowych (VI–VIII) z województwa śląskiego. Patronat honorowy nad konkursem objął Poseł do Parlamentu Europejskiego Łukasz Kohut. Po raz pierwszy konkurs odbywa się także pod patronatem Marszałka Województwa Śląskiego Wojciecha Saługi. W jury zasiądą: historyk Michał Dzióbek, reportażystka Dorota Brauntsch, historyczka sztuki Aleksandra Gorzelik, etnolożka Klaudia Rokseła oraz dr Małgorzata Tkacz-Janik, badaczka kultury i dziedzictwa Śląska.

Sylwia Witman

Śląska Biesiada z TVS – Tyska Senioriada

TERAZ gRAMY

Miasto Tychy, Miejskie Centrum Kultury w Tychach i Telewizja TVS 16 maja zapraszają na wielkie muzyczne święto. Śląska Biesiada z TVS – Tyska Senioriada w Miejskim Parku Solidarności.

Wydarzenie kontynuować będzie dobrze znaną i lubianą przez mieszkańców formułę plenerowego koncertu, który łączy pokolenia i zachęca do wspólnego spędzania czasu przy muzyce na żywo. Będzie to przede wszystkim wielkie święto lokalnej społeczności – seniorów, rodzin, młodzieży i wszystkich mieszkańców, którzy chcą spędzić wspólnie czas.

Na muzycznej scenie wystąpią artyści znani ze śląskiej sceny szlagierowej. Podobnie jak w ubiegłym roku to tyscy seniorzy wskazali artystów, których chcą usłyszeć.

Na scenie pojawi się Damian Holecki – jeden z najbardziej rozpoznawalnych artystów śląskiej sceny szlagierowej – a także znany tyskiej publiczności z ubiegłorocznej edycji wydarzenia Duet Karo, którego taneczne

brzmienia porywają do tańca. Publiczność usłyszy także Karolinę Trełę, jej sceniczna charyzma i nowoczesne podejście do muzyki szlagierowej przyciągają szerokie grono słuchaczy.

Finałem części koncertowej wydarzenia będzie występ zespołu Vox. Nie zabraknie doskonale wszystkim znanych hitów, takich jak *Bananowy song*, *Rycz mała, rycz czy Szczęśliwej drogi już czas* – utworów, które na stałe zapisały się w historii polskiej muzyki rozrywkowej.

Koncert poprowadzą znane widzom z anteny Telewizji TVS Nina Nocoń i Justyna Sosna.

Z myślą o wszystkich, którzy lubią taniec, po części koncertowej zaplanowano atrakcję specjalną – potańcówkę z DJ-em, podczas której nie obędzie się dobrze znanych i lubianych tanecznych hitów.

W programie tegorocznej Tyskiej Senioriady nie zabraknie elementów podkreślających obecność tyskich seniorów. O godzinie 16.00 zaplanowano podsumowanie Spartakiady, które poprzedzi wejście na teren wydarzenia korowodu studentów Tyskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Podobnie jak w ubiegłym roku część koncertową wydarzenia rozpocznie wspólny taniec polonez, który również poprowadzą tyscy seniorzy.

Tegoroczna edycja wydarzenia będzie miała wyjątkowy, jubileuszowy wymiar, wpisujący się w obchody siedemdziesięciopięciolecia nadania Tychom praw miejskich. Podczas wydarzenia poprzez symboliczne akcenty nawiążemy do tej wyjątkowej rocznicy.

Koncert zostanie zarejestrowany i jeszcze przed wakacjami wyemitowany na antenie Telewizji TVS.

Wstęp na wydarzenie jest bezpłatny i nie wymaga zapisów. Rozpoczęcie części koncertowej zaplanowano na godzinę 16.30.

Daria Kroczek
TV Silesia

Pół żartem, pół serio

TERAZ gRAMY

Muzyka klasyczna nie musi być poważna. Można o niej żartować, opowiadać anegdoty, bawić się melodiami i czerpać z niej przyjemność. Przekonuje o tym Maciej Niesiołowski – wiolonczelista, dyrygent i człowiek estrady obdarzony niezapomnianą charyzmą. Mistrz batuty i słowa, dumny Ślązak oraz wirtuoz dobrego żartu. W tyskiej Mediatece wystąpi 9 maja wraz z AUKSO Orkiestrą Kameralną Miasta Tychy.

Z początkiem lat 90. Niesiołowski zyskał popularność dzięki programowi telewizyjnemu *Z batutą i humorem*. Kultowy program był emitowany cyklicznie w latach 1989–1990 w Telewizji Polskiej, z powtórkami w następnych. Fragmenty programów można dziś jeszcze obejrzeć w Internecie. Jego formuła zakładała przedstawienie największych hitów muzyki poważnej dowcipnie, w lekki sposób, przystępnie i z przymrużeniem oka. Na telewizyjnej antenie emitowano hity muzyki klasycznej, z operetek czy musicali, a sam program, gromadząc przed odbiornikami całe rodziny, bił rekordy oglądalności. Za popularnością szło także wyróżnienie

– prestiżowa Nagroda Publiczności Wiktor, przyznawana przez widzów najwybitniejszym osobowościom telewizyjnym, honorująca wybitne osobowości małego ekranu, które dzięki swej wiedzy czy umiejętnościom zapisały się w pamięci widzów.

Programu na szklanym ekranie już od wielu lat nie ma, ale jego koncepcję, z niesłabnącym powodzeniem, Maciej Niesiołowski przeniósł ze studia telewizyjnego na deski teatrów i koncertowe estrady. W tyskiej Mediatece popularne melodie muzyki klasycznej i rozrywkowej, którym towarzyszyć będzie humor Niesiołowskiego, zabrzmią w sobotę 9 maja o godz. 19.00. W programie utwory amerykańskiego kompozytora Leroya Andersona: *Blue Tango*, *Jazz Pizzicato*, *The Waltzing Cat*, *Plink*, *Plank*, *Plunk!*, popularny *The Entertainer* pianisty i popularyzatora stylu ragtime, a także twórczość romantyków Roberta Schumanna, Fryderyka Chopina, klasyka Wolfganga Amadeusza Mozarta, impresjonisty Claude'a Debussy'ego, mistrzów: wiedeńskiego walca – Johanna Straussa – i wielkich oper – Giuseppe Verdiego.

AUKSO Orkiestrą Kameralną Miasta Tychy zadyryguje Maciej Niesiołowski – w aktualnym sezonie koncertowym trzeci dyrygent, po Piotrze Waclawiku i Filipie Hugecie, który gościnnie poprowadzi tyski zespół. Będzie pół żartem, pół serio, lekko i z uśmiechem.

Agnieszka Lakner

Foto: Jeremi Astaszow

Pożegnanie sceny

POZA RAMY

Teatr Zagłębia w Sosnowcu zaprasza na najnowszą produkcję – spektakl *Hamlet* w reżyserii Jacka Jabrzyka. Jest to nie tylko ostatnia premiera w tym sezonie artystycznym, ale też ostatnia w starych murach zagłębiowskiej sceny.

Teatr Zagłębia obchodzi 129. urodziny. Są wyjątkowe, bo w tym roku rozpocznie się rozbudowa teatru. Dzięki niej instytucja zyska zupełnie nowe możliwości, ale wcześniej czeka ją kilkuletni remont. W tym czasie Teatr Zagłębia będzie działał w innych placówkach kulturalnych na terenie miasta. Historyczną premierą, ostatnią w dotychczasowym budynku, jest *Hamlet* w reżyserii Jacka Jabrzyka. Jest to zarazem jego ostatnia realizacja jako dyrektora ds. artystycznych zagłębiowskiej sceny. Jacek Jabrzyk przenosi się do Kielc, gdzie pokieruje Teatrem im. S. Żeromskiego.

Póki co w Sosnowcu można oglądać jego interpretację szekspirowskiego dramatu. Jest to bardzo współczesne odczytanie. Reżyser opowiada o nas, ludziach współczesnych, i świecie, w którym żyjemy. Prócz tematów wynikających wprost z dzieła Szekspira pojawia się nowa przestrzeń, przestrzeń wirtualna, która z jednej strony jest dobrodziejstwem, a z drugiej – generuje wiele zagrożeń dla człowieka i powoduje jego wyobcowanie oraz samotność. Przebodźcowanie, zalew fałszywych informacji, wszechobecny hejt, kreowanie nieprawdziwej rzeczywistości w mediach społecznościowych i presja, by być w nich obecnym – to dzisiejsze realia, z którymi nie wszyscy sobie radzą. O tym opowiada sztuka, opierając się na dramacie sprzed prawie pięciuset lat. U Szekspira pojawia się duch, u Jabrzyka – sztuczna inteligencja. Szekspirowski teatr operował umownością, w *Hamlecie* wykorzystywano napisy jako informację dla publiczności o tym, gdzie toczy się akcja; w Teatrze Zagłębia są tytuły, nagłówki gazet i portali internetowych. Jednak poza nawiązaniami do współczesności spektakl jest wierny tekstowi *Hamleta*. „Teksty są w dziewięćdziesięciu dziewięciu procentach tekstami Szekspira – podkreśla reżyser i dodaje, że świadczy to o aktualności dzieła. – Ten tekst ciągle diagnozuje świat, ciągle mówi o mechanizmach, które są w jakiś sposób niezmiennie, opowiada o człowieku rozdartym pomiędzy tym, co czuje, a co wymusza na nim otaczający świat”.

W spektaklu nie brakuje też słynnej szekspirowskiej frazy: *Być albo nie być – oto jest pytanie*. Pada ona kilkakrotnie i to w różnych kontekstach. Jakich? Widzowie mogą przekonać się 8, 9 i 10 maja w Teatrze Zagłębia w Sosnowcu.

Justyna Stolfik-Binda

KALENDARIUM

MAJ 2026

3 13.15

SPOTKANIE

Święto Narodowe 3 Maja

Plac Wolności

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

5 17.00

WARSZTATY

Budżet Obywatelski

Kreatywne warsztaty dla dzieci na Osiedlu A

magiczny obraz i magnes
na lodówkę

Parafia pw. Miłosierdzia
Bożego
ul. gen. W. Andersa 25

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy (w godz. 9.00-16.00): rezer-
wacje@mck.tychy.pl, 32 438 20 61

5 17.00

WARSZTATY

*Warsztaty Kreatywne dla
Dorosłych*

Regał inspiracji

Miejska Biblioteka Publiczna
w Tychach
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

5 17.30

SPOTKANIE

Męska łoża

Prowadzenie: Przemek
Pakuła

Stowarzyszenie Niezależny
Instytut Kultury NIC
Pl. Św Anny 7B

Przemek Pakuła

200 zł

Zapisy: 697 923 737

6 17.00

WARSZTATY

Kulturalna Środa

Budowa i testo- wanie raket mo- delarskich

Prowadzenie: Laboratorium
Pana Korka

Klub Urbanowice MCK
ul. Przejazdowa 8

Klub Urbanowice MCK

Wstęp wolny

Zapisy: 726 261 375

6 18.00

SPOTKANIE

Tury Kultury

Wiktoria Gorodecka

Prowadzenie: Andrzej
Kurdziel

Miejska Biblioteka Publiczna
w Tychach
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

6 18.00

WARSZTATY

Budżet Obywatelski

Między- pokoleniowe warsztaty rękodzieła na Osiedlu B

breloki ze skóry

Pasaż Kultury Andromeda
Pl. K.K. Baczyńskiego 2

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 438 20 60, 32 438 20 61,
mck@mck.tychy.pl

6 18.00

STAND UP

Maciej Brudzewski

support: Paweł Bakteria

Teatr BELFEgoR
Al. Niepodległości 32

Teatr BELFEgoR

75 zł

Bilety: kupbilecik.pl

7 17.00

WYKŁAD

To jest sztuka!

Smoki, święte, górnicy. Sztuka zwana naiwną

Prowadzenie: Katarzyna
Czapla-Durska

Pasaż Kultury Andromeda
Pl. K. K. Baczyńskiego 2

Miejska Galeria Sztuki OBOK

Wstęp wolny

7 18.00

SPEKTAKL

Janusz Głowacki

Antyгона w Starym Mieście 01

reż. Piotr Adamczyk, Zespół
teatralny DoRo, Klub
Urbanowice MCK, Tychy

sala Stowarzyszenia Koła
Gospodyń w Tychach
Urbanowicach
ul. Przejazdowa 8

Klub Urbanowice MCK

Wstęp wolny

Zapisy: 726 261 375,
urbanowice@mck.tychy.pl

8 18.00

STAND UP

Gościnnie

Wojciech Cejrowski Smak tropików

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

STAO CEJROWSKI

120 zł

Bilety: kasa Teatru Małego

8 18.00

WERNISAŻ

75-lecie Miasta Tychy

Opowiedz mi miasto

Muzeum Miejskie w Tychach
Pl. Wolności 1

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 887 450 212 (także SMS-em),
g.oleksy@muzeum.tychy.pl
Wystawa potrwa do 9.09.2026

8 20.30

STAND UP

Gościnnie

Wojciech Cejrowski Wolna amerykanka

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

STAO CEJROWSKI

120 zł

Bilety: kasa Teatru Małego

9 10.00

SZACHY

Otwarty Turniej Szachowy w Wilkowyjach

Prowadzenie i sędziowanie:
Kazimierz Stryjski

Klub Wilkowyje MCK
ul. Szkolna 94

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy w dniu turnieju u sędziego

9 19.00

KONCERT

AUKSO x Maciej Niesiołowski Z batutą i humorem

AUKSO – Orkiestra
Kameralna Miasta Tychy
Maciej Niesiołowski
– dyrygent
Anita Maszczyk – śpiew

Mediateka
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16

AUKSO – Orkiestra Kameralna Miasta
Tychy

60 zł, 90 zł

Bilety: ticketmaster.pl lub Mediateka
Zniżka z AZetką

10 17.00

STAND UP

Ryszard Mazur Immortale

Underground Pub
Pl. W. Korfańtego 1

Underground Pub

50 zł

Bilety: kupbilecik.pl

10 18.00

KONCERT

Gościnnie

10 tenorów Dla Ciebie, Mamo

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

Agencja Artystyczna Brussa

140 zł, 165 zł

Bilety: kasa Teatru Małego

11 17.00

SPOTKANIE

Bajko- opowiadacz

Miejska Biblioteka Publiczna
w Tychach
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

12 18.00

SPOTKANIE AUTORSKIE

Portrety Literackie – kry-
minalnie

Piotr Kościelny

Miejska Biblioteka Publiczna
w Tychach
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

12 18.00

SPOTKANIE

Dyskusyjny Klub Mangi dla Młodzieży

Prowadzenie: Łukasz
Zadworny

Miejska Biblioteka Publiczna
w Tychach
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

12 19.00

STAND UP

Sylwia Wiszwata Nowy program

Underground Pub
Pl. W. Korfańtego 1

Underground Pub

69 zł

Bilety: kupbilecik.pl

13 18.00

WARSZTATY

Budżet Obywatelski

Między- pokoleniowe warsztaty rękodzieła na Osiedlu B

smużki – kompozycje z ziół

Pasaż Kultury Andromeda
Pl. K.K. Baczyńskiego 2

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 438 20 60, 32 438 20 61,
mck@mck.tychy.pl

13 18.00

SPOTKANIE AUTORSKIE

Tury Kultury

Marek Siudym

Prowadzenie: Marcin
Michrowski

Miejska Biblioteka Publiczna
w Tychach
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

14 17.00

WARSZTATY

Twórczy Relaks

Bizuteria w stylu boho

Prowadzenie: Marta
Kasprzyk

Klub Wilkowyje MCK
ul. Szkolna 94

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy: 691 770 344

14 18.00

SPOTKANIE AUTORSKIE

Portrety Literackie

Piotr Milewski

Prowadzenie: Ewa
Niewiadomska

Miejska Biblioteka Publiczna
w Tychach
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

15 20.00

KONCERT

AB/CD

węgierski tribute band
AC/DC

Underground Pub
Pl. W. Korfańtego 1

Underground Pub

60 zł, 70 zł

Bilety: stage24.pl

16 10.00

KONKURS

Silesia Incognita 2026

finał Wojewódzkiego
Konkursu Wiedzy
o Regionie

Tyska Galeria Sportu
ul. Edukacji 7

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

16 15.30

KONCERT

Śląska Biesiada z TVS – Tyska Senioriada

Prowadzenie: Nina Nocoń
i Justyna Sosna

W programie:

Karolina Trela

Duet Karo

Damian Holecki

VOX

Park Miejski Solidarności
Al. Niepodległości 106

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

16 18.00

OPROWADZANIE

Noc Muzeów 2026

Opowiedz mi miasto

Oprowadzania po wystawie z okazji 75-lecia Miasta Tychy

Muzeum Miejskie w Tychach
Pl. Wolności 1

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Oprowadzania kuratorskie rozpoczynają się o godz. 19.00 i 21.00
Zapisy: 887 450 212 (także SMSem),
g.oleksy@muzeum.tychy.pl

18 18.00

POKAZ FILMU

Andromeda – kino, jakie znamy

Cinema Paradiso (1988)

reż. Giuseppe Tornatore

Pasaż Kultury Andromeda
Pl. K.K. Baczyńskiego 2

Teatr Mały w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 780 32 03, pasazkultury-andromeda@teatrmaly.tychy.pl

21 17.00

WERNISAŻ

Mama, Matusia, Mateńka

finał Miejskiego Konkursu Plastycznego

Klub Wilkowyje MCK
ul. Szkolna 94

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

22 19.00

KONCERT

Shanna Waterstown

Shanna Waterstown – wokół
Massimo Ciraci – gitara
Walter Cerasani – gitara basowa
Gianpaolo Feola – perkusja

Underground Pub
Pl. W. Korfałtego 1

Underground Pub

55 zł

Bilety: stage24.pl

16 20.00

KONCERT

Maciej Lipina

Art Music Club
ul. Oświęcimska 53

Art Music Club

50 zł, 60 zł

Bilety: kasa Art Music Club

19 19.00

STAND UP

Jacek Stramik Szwarzcharakter

Underground Pub
Pl. W. Korfałtego 1

Underground Pub

55 zł

Bilety: kupbilecik.pl

21 17.30

WARSZTATY

Między słowami: kultura i język bez granic

Jak stać się Włochem w 24 godziny?

Prowadzenie: Agata Pogorzelska-Kliks

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: promocja@mbp.tychy.pl

22

WARSZTATY

Budżet Obywatelski

Warsztaty florystyczne dla mieszkańców na Osiedlu Z

Prowadzenie: Katarzyna Mysior

Klub TSM Zuzanna
ul. A. Zgrzeźnioka 31

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 219 65 12

17 15.00

FESTYN

Budżet Obywatelski

Festyn na Mąkołowcu

Parafia pw. św. Ojca Pio
ul. Przepiórek 50

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

20 17.00

WARSZTATY

Kulturalna Środa

Kolorowe fartuszki

Prowadzenie: Bogna Bielecka

Klub Urbanowice MCK
ul. Przejazdowa 8

Klub Urbanowice MCK

Wstęp wolny

Zapisy (od 13 maja od godz. 14.00):
726 261 375 (wyłącznie telefonicznie)

21 18.00

SPEKTAKL

Justyna Lipko-Konieczna

Wyspa mojej siostry

reż. Joanna Piwowar-Antosiewicz, Teatr Mały w Tychach

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hłonda 1

Teatr Mały w Tychach

25 zł

Bilety: kasa Teatru Małego
Zniżka z AZetką

23 11.00

ZWIEDZANIE

Stadion Zimowy, jakiego nie znacie

Prowadzenie: Kamil Hajduk i Borys Kymona

zbiórka przed pubem sportowym Iglo
ul. gen. Ch. de Gaulle'a 2

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 515 717 430 (także SMS-em),
k.hajduk@tgs.tychy.pl

18 17.00

WARSZTATY

Budżet Obywatelski

Rodzinne warsztaty kreatywne na Osiedlu R

dekoracyjne skrzynki

Szkoła Podstawowa nr 10 im. Gustawa Morcinka
ul. Borowa 123

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy (od 4 maja, od godz. 12.00):
691 770 344

21 9.00

SPEKTAKL

Justyna Lipko-Konieczna

Wyspa mojej siostry

reż. Joanna Piwowar-Antosiewicz, Teatr Mały w Tychach

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hłonda 1

Teatr Mały w Tychach

20 zł

spektakl dla grup zorganizowanych:
21 maja, godzina 11.00

Zapisy: joanna.piwowar@teatrmaly.tychy.pl

Zniżka z AZetką

21 19.00

STAND UP

Open mic vol. 2

Przemysław Adamek i Sebastian Wisęłka

Avangarda Music Club
ul. R. Dmowskiego 4

Avangarda Music Club

30 zł

Bilety: kasa Avangarda Music Club

23 13.00

WARSZTATY

75 lat Miasta Tychy

Kształty Tychów

warsztaty towarzyszące wystawie *Opowiedz mi miasto*

Muzeum Miejskie w Tychach
Pl. Wolności 1

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Prowadzenie: Julia Osińska
Zapisy: 887 450 212 (także SMSem),
j.osinska@muzeum.tychy.pl

26 18.00

SPOTKANIE

Dyskusyjny Klub Mangi dla Młodzieży

Prowadzenie: Łukasz Zadworny

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

29 21.00

POKAZ FILMU

Tafiti (2025)

reż. Nina Wels

Park Górniczy
ul. gen. W. Andersa

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

30 21.00

POKAZ FILMU

Moon: Panda i ja (2025)

reż. Gilles de Maistre

boisko
Szkoły Podstawowej nr 1
im. Rudolfa Zaręby w Tychach
Plac Wolności 4

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

23 21.00

POKAZ FILMU

Kino FreeLove

Stan wyjątkowy (2024)

reż. Jan Hřebejk

Miejskie Centrum Kultury w Tychach
ul. Bohaterów Warszawy 26

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

27 18.00

SPOTKANIE AUTORSKIE

Tury Kultury

Małgorzata Pieczyńska

Prowadzenie: Marcin Michrowski

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

30 10.00

FESTYN

Budżet Obywatelski

Gry i zabawy dla dzieci w Cielmicach

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 w Tychach
ul. Jedności 51

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

31 16.00

SPEKTAKL

Premiera

Aneta Wróbel-Wojtyszko
Adam Wojtyszko

Historia pewnego przedmiotu

reż. Anna Białoń, Teatr Mały w Tychach

Teatr Mały w Tychach
ul. ks. kard. A. Hlonda 1

Teatr Mały w Tychach

40 zł

Bilety: kasa Teatru Małego
Zniżka z AZetką

24 18.00

POKAZ

Carmen Tango Music Show

Joanna Iwaszkiewicz – wokół
Artur Banaszkiwicz – skrzypce
Maes Chamber Orkiestra

Mediateka
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Music4you Agencja Koncertowa

99 zł, 149 zł

Bilety: kupbilecik.pl

28 19.00

SPEKTAKL

Czwartek z Teatrem dla Dorosłych

Kretek

reż. Piotr Adamczyk
Kobiórski Teatr Kulturalny im. Romualda Kłakusa

Klub Wilkowyje MCK
ul. Szkolna 94

Klub Wilkowyje MCK

Wstęp wolny

Zapisy (od 14 maja od godz. 12.00):
691 770 344

30 11.00

OPROWADZANIE

Poznaj Stadion Miejski i Tyską Galerię Sportu

Prowadzi: Borys Kymona

Tyska Galeria Sportu
ul. Edukacji 7

Muzeum Miejskie w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 515 717 430 (także SMS-em),
k.hajduk@tgs.tychy.pl

31 18.00

KONCERT

Budżet Obywatelski

Cztery pory roku: lato

SzafranAir Quintet

Amelia Kiona – flet
Małgorzata Cieszek – obój
Maja Cywińska – klarnet
Mateusz Klimek – waltornia
Błażej Pilarski – fagot

Parafia pw. Miłosierdzia Bożego
ul. gen. W. Andersa 25

Miejskie Centrum Kultury w Tychach

Wstęp wolny

26 17.00

WARSZTATY

Dzień Mamy

Papier. Książka. Sztuka

Prowadzenie: Iwona Puławska

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16

Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach

Wstęp wolny

Zapisy: 32 438 04 81,
promocja@mbp.tychy.pl

29 18.00

SPEKTAKL

Wieczór burleski

Wystąpią: Miss Kiki, Minnie LaGoon

Underground Pub
Pl. W. Korfańskiego 1

Underground Pub

85 zł, 120 zł

Bilety: kupbilecik.pl

30 11.00

WARSZTATY

Aukso4Kids

Co słysząc w mieście? Czyste miasto

Prowadzenie: Joanna „Asimina” Bronisławska

Mediateka
Al. marsz. J. Piłsudskiego 16

AUKSO - Orkiestra Kameralna Miasta Tychy

30 zł

Bilety: ticketmaster.pl lub Mediateka na godzinę przed koncertem
Zniżka z AZetką

Dać się wchłonąć

RECENZJA

Hamlet vs Makbet w reżyserii Waldemara Raźniaka to najnowsza propozycja Teatru Małego w Tychach i kolejny (po bardzo udanych *Córkach Króla Leara*) spektakl szekspirowski w repertuarze teatru. A raczej dwa spektakle spojone w jeden.

Autorzy połączyli dwie słynne „tragedie obłędu władzy” Stratfordczyka w estetyczną i logiczną całość, zachowując przy tym ich integralność i odrębność.

Pierwsza część spektaklu, czyli *Hamlet* jest rozedrgana, energetyczna, wielowątkowa i moralnie niejednoznaczna, chwilami – jak główni bohaterowie dramatu – po prostu młodzieńcza. Druga część, *Makbet* aż nazbyt „dorosła”: ciężka, mroczna, od początku do końca przepełniona podstępem, kłamstwem, występkiem i beznadzieją. Tę odrębność podkreśla i uwydatnia zarówno sam tekst i różnicowana w obu częściach gra aktorów, jak i odmienne operowanie środkami inscenizacyjnymi. Kapitałnym znakiem tego ostatniego jest zmiana funkcji jednego z głównych elementów scenograficznych w antrakcie oddzielającym *Hamleta* i *Makbeta*. Pierwszą część przedstawienia rozświetlają wiszące nad sceną dwa żyrandole (futurystyczne, wyglądające jak dwa kryształowe pociski albo tajemnicze obiekty z odległej planety). W drugiej części zostają owinięte czarną folią i wiszą nad światłem bohaterów niczym wielkie złowrogie głowy.

Obie części łączy bardzo spójna, uzupełniająca się i wysmakowana oprawa wizualna, a także warstwa dźwiękowa i ta sama obsada aktorska.

Spektakl zrealizowano z rozmachem, a każdy element składający się na teatralną syntezę jest w nim równie ważny. Przedstawienie jawi się więc jako udana inkarnacja teatru syntezy sztuk – teatru totalnego.

Każdy z elementów inscenizacyjnych wypada dobrze lub bardzo dobrze. Scenografia jest surowa, industrialna, a przy tym minimalistyczna. Stanowi wydarzenie estetyczne samo w sobie. Gratulacje należą się dramaturgowi światła, które jest w *Hamlet vs Makbet* ważnym wizualnym dopełnieniem opowieści. Kolejnym atutem przedstawienia jest jego warstwa dźwiękowa. Muzyka nie tylko podkreśla nastrój, jest też ciągiem niepokojących, samodzielnych kompozycji.

Reżyserowi udało się stworzyć z zaproszonych do udziału w widowisku aktorów zgraną, wyrównaną trupę (jak powiedziano by zapewne w czasach teatru elżbietańskiego). Reżyser zdaje się nie „promować” nadmierne żadnego z aktorów, każdemu z nich daje pole do rozgłoszenia się w przestrzeni i świetle widowiska. Spektakl jest pod względem aktorskim bardzo wyrównany, rzekłbym demokratyczny – co w dobie teatru gwiazdorskiego szlachetne i godne uznania.

Dodać trzeba, że teksty dobrano i przysposobiono tak, że podąża się za fabułami dramatów jak za akcją współczesnych filmów lub seriali. Niektóre ze scen brzmią i wyglądają zresztą niemal jak wyjęte z serii filmowej o Mad Maksie lub *Gry o tron*.

Foto: Dorota Koperska

Pomysły reżyserskie przybliżają wczesnorenesansowe teksty współczesności (lub bezczasu) w wielu aspektach. Sposób komunikowania się postaci, ich działania, kostiumy i charakteryzacja aktorów są oderwane od historii, wrzucone w kontekst dzisiejszy lub uniwersalny. Tym bardziej ogląda się to przedstawienie jak dwa następujące po sobie współczesne postapokaliptyczne melodramaty.

Spektakl jest skrojony tak, aby trafiać zarówno do dorosłego, jak i młodszego widza. Tę ostrożność w użyciu mocniejszych środków teatralnego wyrazu można uznać zarówno za zaletę, jak i wadę przedstawienia – w zależności od preferencji. Miłośników chwytów kryjących się pod ostrzeżeniem *trigger warnings* spektakl może rozczarować, widzów zachowawczych i ceniących umiar zadowolony. Także przebieg emocjonalny spektaklu jest raczej stonowany. Nie zmienia to faktu, że mamy do czynienia z przedstawieniem bardzo udanym, a nawet ocierającym się o wybitność.

Tadeusz Kantor uważał, że do teatru nie powinno się przychodzić bezkarnie. Na nowe przedstawienie Teatru Małego można przyjść i wyjść z niego bezkarnie. Spektakl nie ma zamiaru ani ochoty być burzą dla umysłu i zmysłów, wodospadem emocji, wstrząsem, przeżyciem metafizycznym, katharsis. Można natomiast bez trudu poddać się jego rozmachowi, urokowi i urodzie, pozwolić mu się oczarować, dać się wchłonąć i pochłonąć. Zawierzyć i uwierzyć. Bo, jak mawiał inny współczesny klasyk teatru Peter Brook, dobry teatr to takie miejsce, w którym na chwilę uwierzymy, że świat, który nam pokazuje i ofiarowuje, jest tym jedynym i prawdziwym. I nie ma innego świata.

Marcin Herich

Prace w ogrodzie Muszerów, lata 30. XX w. Własność Witolda Muszera

Byli tu przed miastem

TRZECIM OKIEM – 75 LAT MIASTA

Tychy w styczniu 1951 roku otrzymały pełnię praw przysługujących miastu. Decyzja ta była elementem długofalowego planu i pomysłu budowy tzw. Nowych Tychów, początkowo zaistniałego w aspekcie deglomeracji Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego.

Wielka budowa rozpoczęła się od Osiedla A, powstałego na obszarze dawnego folwarku, którego tereny w różnych okresach użytkowane były przez gminę i osoby prywatne. Kolejne przestrzenie, uwzględniane w planie rozrastającego się miasta, miały swoich właścicieli, którym ziemię zabierano po kawałku, zmniejszając ich areal wraz z realizacją następnych etapów budowy miasta. Zdarzało się, że między pierwszą i ostatnią decyzją o wywłaszczeniu mijało nawet dwadzieścia lat. Najpierw docierały do właścicieli tych ziem plotki, ostatecznie oficjalne listy, bez możliwości odwołania. Nadchodził moment przeprowadzki i pożegnania z domem.

W dzisiejszej dzielnicy Stare Tychy co najmniej kilku gospodarzy uprawiało rolę, zasięg ich ziem – w postaci dawnych łąnów chłopskich – stanowiły dzisiejsze południowe rubieże miasta. W sąsiedztwie Muzeum Miejskiego, na dzisiejszym obszarze Osiedla B, do lat 70. ubiegłego wieku funkcjonowało gospodarstwo rodziny Muszerów, usytuowane przy ul. Sienkiewicza 52. Wspomnienie domu rodzinnego potomka rodu Witolda Muszera to świadectwo rozwoju, trwania oraz znikania zabudowy dawnych Tychów. To swego rodzaju prezentacja przeszłości, której głos chcemy słyszeć, za którą kryje się wachlarz emocji i wspomnień.

Gospodarstwo powstało w 1918 roku. Witold Muszer (ur. 1953) wspomina, że całe jego dziecięce życie skupione było wokół ul. Sienkiewicza. Po rozpoczęciu budowy Osiedla A widocznym było, że ekspansja budowlana na kolejnych obszarach objęła centrum dawnej wsi i dalej, na południowy wschód. Informacje dotyczące tego pojawiały się także ze strony urzędników. Muszerów pozbawiano ziemi etapami. W 1955 roku Alfred Muszer (ojciec Witolda Muszera) otrzymał akt wywłaszczenia z informacją o cenie, za którą miał sprzedać pole. Bez możliwości negocjacji. W pierwszym etapie wywłaszczeń rodzinie zabrano dziesięć hektarów ziemi ornej, część sadu oraz murowaną stodołę. Zapłata wynosiła 2–3% realnej wartości ziemi. Pierwotnie dom Muszerów był z czerwonej cegły, okna były z solidnego drewna, a wejście do domu zdobiła lauba. Miał wymiary: 21 x 10,5 metra; na dole znajdowały się trzy pokoje, kuchnia oraz sień. Na górze mieściły się dwa pokoje, dach domu był spadzisty. Od strony zachodniej dom otaczało duże podwórkko, od strony południowej, wschodniej oraz północnej dom otaczał rozległy sad. Był także ogród warzywny. Gospodarstwo mimo uszczuplonych możliwości nadal działało, choć jego mieszkańcy otoczeni blokami żyli niczym w rezerwacie. Pozostały dom, podwórkko, część sadu oraz trzy hektary ziemi za wykopem kolejowym. Pole kończyło się przy ul. Hierowskiego – dawnej granicy Tychów i Żwakowa. By właściciele mogli dojechać do pozostałości pola, należało przejechać przez wielki plac budowy – osiedla B i C.

W 1966 roku Muszerom zabrano część ogródka, zaś jesienią 1976 roku doszło do ostatecznego wywłaszczenia. Dom rodzinny opuścili 29 grudnia 1976 roku; został zburzony wiosną 1977 roku. Muszerowie w zamian za dom otrzymali mieszkanie na Osiedlu D. Dalsze życie związali jednak z Ustroniem-Nierodzimem.

Informacje zawarte w tekście są częścią wypowiedzi Witolda Muszera, należącej do zasobu Muzeum Miejskiego w Tychach. Serdecznie dziękuję Panu Witoldowi za podzielenie się nimi.

Agata Berger-Połomska

Maciej Gramatyka
Prezydent Miasta Tychy
zaprasza

Marek Moś
dyrektor

Filip Berkowicz
kurator

SEZON 11.9

TYCHY MEDIATEKA MAJ 2026

Miejsce
MEDIATEKA
al. Piłsudskiego 16
Tychy

Bilety
ticketmaster®

Bilety na wydarzenia w ramach sezonu koncertowego AUKSO Orkiestry Kameralnej Miasta Tychy są dostępne w punktach sprzedaży Ticketmaster na terenie całego kraju, w sklepie internetowym www.ticketmaster.pl oraz w Mediatece na godzinę przed rozpoczęciem wydarzenia (w przypadku dostępności miejsc).

AUKSO x MACIEJ NIESIOŁOWSKI:
Z BATUTĄ I HUMOREM
9.05 | godz. 19:00

cykl: **AUKSO MODERN**

M

organizatorzy:

partnerzy:

patroni medialni:

AUKSO Orkiestra Kameralna Miasta Tychy jest instytucją współprowadzoną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.